

CONTRIBUȚII LA CUNOAȘTEREA SPECIEI *Agropyron cristatum* (L.) Gaertn. ȘI A TAXONILOR ÎNRUDIȚI DIN ROMÂNIA V. CIOCĂRLAN*

Key words: taxonomy, *Agropyron*

Abstract: As a result of the present study the author discovers and describes from Romania the taxon *Agropyron cristatum* (L.) Gaertn. subsp. *prodanii* Ciocărlan subsp. nova (*A. cristatum* var. *bracteatum* Prodan nom. nud. in herb.; *A. cristatum* var. *foliosum* Prodan Consp. Fl. Dobr. pl.: 41 (1935) cum diagn. rom.). This taxon known from South Dobrogea (Bulgaria). Afterwards are indicated new arguments that sustain the rank of species for *A. ponticum* Nevski and it is also demonstrated that *A. cristatum* subsp. *dunensis* (Gh. Grințescu) Dihoru & Negrean and *A. brandzae* subsp. *ciliatum* (Gh. Grințescu) Dihoru & Negrean (5) represent illegitimate combinations.

Taxonomia și nomenclatura speciei *Agropyron cristatum* (L.) Gaertn. și a taxonilor înrudiți este înțeleasă și tratată diferit, în funcție de autor.

Se acceptă la nivel european, fie o singură specie - *A. cristatum* la care sunt subordonate numeroase subspecii [8, 14], fie două specii - *A. cristatum* și *A. brandzae* [1, 2, 5], fie mai multe specii [9, 12].

În România, majoritatea autorilor acceptă două specii: *A. cristatum* și *A. brandzae*, rareori una: *A. cristatum*. Dintre taxonii prezenți la noi, *A. ponticum* Nevski a fost cel mai controversat înțeles. Fie că a fost sinonimizat cu *A. brandzae* [1], sinonimizare eronată, fie subordonat ca var. *pseudobulbosum* Prodan la *A. cristatum* [10], fie subordonat la *A. brandzae* ca subsp. *ciliatum* (Gh. Grinț.) Dihoru & Negrean [2, 5]. Ultima combinație este nelegitimă, la data efectuării în 1973 [5] poziția de subspecie fiind ocupată de *A. brandzae* subsp. *ponticum* (Nevski) Tzvelev, 1972.

Noi vom argumenta că taxonul *A. ponticum* își merită rangul de specie.

Într-un studiu comparativ asupra speciei *A. cristatum* și *A. brandzae* [5], se face actualizarea unor bazionime, propunându-se noi combinații nomenclaturale. Deși aceste combinații noi au fost preluate [2] ele nu pot fi acceptate, fiind nume ilegite, contrare codului [13]. Cercetările și observațiile noastre pe teren și asupra plantelor cultivate au dus la descoperirea unui nou taxon și la o mai bună cunoaștere a caracterelor taxonilor înrudiți cu *A. cristatum*.

Rezultă de aici, modificări de nomenclură și de taxonomie care pot fi sintetizate sub forma unei chei de determinare:

- 1.a. Tulpina cu puțini lăstari sterili care au internoduri bazale neîngroșate bulbiform, cel mult slab alungit-conic îngroșate. Frunze moi, cu prefoliație convolută *A. cristatum*
 - a.1. - Spicul dens, fără spații între spiculețe . . . subsp. *cristatum* - Asia Centrală
 - a.2. - Spicul cu spații între spiculețe b
 - b.1. - Tulpina glabră sub spic. Baza tulpinii slab alungit-conic îngroșată. Lamina pe fața superioară ruгоasă datorită perilor scurți, fără peri lungi. Plantă pruinoasă, psamofilă subsp. *sabulosum* Lavrenko 1931
(*A. lavrenkoanum* Prokud., *A. cristatum* subsp. *dunensis* (Gh. Grinț. sub *A. bulbosum* Boiss. var. *dunensis* 1927) Dihoru & Negrean 1973, comb. illeg.)

- b.2. - Tulpina păroasă sub spic. Baza tulpinii neîngroșată. Lamina de obicei, pe ambele fețe păroasă și cu peri lungi. Plante verzi c
 c.1. - Plante dens cespitoase, cu rizomi scurți, fără stoloni
 subsp. *pectinatum* (Bieb.) Tzvel.
 c.2. - Plante lax cespitoase, cu rizomi și stoloni scurți
 subsp. *prodani* Ciocârlan subsp nova
 (*A. cristatum* var. *bracteatum* Prod. nom. nud in Herb. BUCA/nr. 36920-36922 (1924); *A. cristatum* var. *foliosum* Prod. Consp. Fl. Dobr. pl: 41 (1935) cum diagn. rom.)

Planta laxa caespitosa, cum brevibus rhizomis et stolonibus. Distr. Constanța, pagum Băltăgești, Collis Alah Bair, Herb. Univ. Șt. Agr. București nr. 22764-22765 Dobrogea et Bulgaria NE.

- 1.b. Tulpina cu numeroși lăstari sterili, cu internoduri bazale evident bulbiform îngroșate. Frunze rigide cu vârf înțepător. Prefoliație conduplicată, dar cu laturile ± convexe, asemănându-se parțial cu prefoliația convolută 2
 2.a. Plante intens pruinoase, verzi-albăstrui, glabre (excepție rahisul). Marginea externă a tecii neciliată. Urechiușe mici, scurte. Spiculețe cu 5-7 flori
 A. brandzae Panțu & Solac.
 (*A. cristatum* subsp. *brandzae* (Panțu & Solac.) Melderis) End. Rom. Dobr. Centr.
 Obs. *A. brandzae* este răspândit nu numai pe dealul Alah Bair, ci și pe dealurile învecinate, numite de localnici „Munții Băltăgești“, pe dealul dinspre Gălbiori, la E de Alah Bair și pe dealurile de la NV de Alah Bair, spre Crucea.
 2.b. Plante verzi, nepruinoase sau slab pruinoase. Marginea externă a tecii lăstarilor sterili ciliată. Urechiușele bine dezvoltate, înguste și lungi, înconjură paiul. Tulpina sub spic și sub noduri păroasă. Spiculețe cu 3-5 flori glabre sau păroase. Celulele stratului aleuronic conțin și granule de amidon (la *A. brandzae* amidonul lipsește - Livia Ungureanu & M. Costea, ined.) *A. ponticum* Nevski
 (*A. cristatum* subsp. *ponticum* (Nevski) Tzvel., 1972; *A. brandzae* subsp. *ciliatum* (G. Grinț. sub *A. bulbosum* Boiss. var. *ciliatum*, 1927) Dihoru & Negrean 1973, comb. illeg.) Dobrogea și Tohani (Prahova).

Bibliografie

1. Anghel Gh. & I. Morariu, 1972 - *Agropyron* în Flora R. S. România XII, București
2. Beldie Al., 1979 - Flora României II, București
3. Borza Al., 1947 - *Conspectus Florae Romaniaae*, Cluj
4. Ciocârlan V., 1990 - Flora ilustrată a României II, București
5. Dihoru Gh. & G. Negrean, 1973 - Rev. Roum. Biol.-Botanique. T. 18, nr. 2, pag. 61 - 71, Bucarest
6. Grințescu Gh., 1927 - Publ. Soc. Nat. din România, 9: 43 - 126
7. Kitanov, 1963 - *Agropyrum* în Flora R.P. Bulgaricae I, Sofia
8. Melderis A., 1980 - *Agropyron* în Flora Europaea 5, Cambridge
9. Nevski S., 1934 - *Agropyron* în Flora U.R.S.S. 2, Leningrad
10. Prodan I., 1935 - *Conspectul Florei Dobrogei*, Cluj
11. Prodan I., 1939 - Flora pentru determinarea și descrierea plantelor ce cresc în România I, Cluj
12. Prokudin I., *Gramineae* 1965 - în *Viznatchinik roslin Ukraini*, Kiev
13. Stafleu F. & al., 1972 - Cod Internațional de nomenclatură botanică, Utrecht
14. Tzvelev N., 1976 - *Poaceae* U.R.S.S., Leningrad